

Національний художній
музей України

Чорна кров

графіка

Сергія Конончука

01.03.2013 — 31.03.2013

Адреса музею: Київ, вул. М. Грушевського, 6 www.namu.kiev.ua

БІБЛІОТЕКА УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА

UARTLIB.ORG

UARTLIB@GMAIL.COM

«Вакансія кращого українського рисувальника 1930-х віднині зайнята ним, художником, що не встиг прославитися за життя» професор Дмитро Горбачов, мистецтвознавець

Національний художній музей презентує виставковий проект «Чорна кров. Графіка Сергія Конончука» до 100-річчя від дня народження митця.

Дивовижна постать художника-графіка Сергія Конончука (1912–1941) залишила по собі надзвичайно багатий та самобутній творчий спадок. Він став одним з видатних майстрів епохи українського культурного відродження, незважаючи на коротке творче життя. У свої 29 Сергій Конончук був справжнім Майстром: коли молодий художник ішов на фронт, у його творчому доробку вже були сотні гравюр та малюнків, ілюстрації до дитячих книг, європейської класики, екслібриси і навіть робота над першими мультфільмами «Українфільму».

Народився Сергій Конончук у подружжя киян у 1912 р. Родина мешкала у Глибочицькому провулку – зниклому у 1980-і куточку старого міста. Малювати почав у два роки, у 15 років його роботи було виставлено на першій київській виставці самодіяльних художників, а в 17 – брав участь у міжнародній виставці у Парижі, де був відзначений дипломом.

16-річним юнаком Конончук уже працював над обкладинками та ілюстраціями до дитячих та дорослих видань, а трохи згодом, наприкінці 1920-х його праці стали друкуватись у видавництві «Культура».

Першим учителем Конончука був Микола Рокицький (відомий представник школи Михайла Бойчука), що викладав малювання у початкових класах. Під час навчання на графічному факультеті у Художньо-промисловій школі (1928–1931) секре-ти графічних мистецтв Сергій переймав у таких видатних ри-сувальників, як Гаврило Пустовійт, Кость Єлева, Карпо Трохи-менко.

Київ. Вулиця Артема. 1934. Папір, туш, перо, пензель.

Паралельно з книжковою графікою стрімко розвивався талант Конончука як станкового графіка і рисувальника. У численних пейзажах та натюрмортах, інтер'єрах та студіях настури Конончук із жагою митця доби Відродження опановував розмаїття природного та людського буття. Життєдайної сили роботам Сергія надавала особлива техніка чорно-білого рисунку, в якій він писав тушшю за допомогою пензля та пера.

Закінчивши профшколу, Сергій Конончук поринув у мистецтво кіно – працював на Київській кінофабриці, брав участь у створенні перших українських мультифільмів. Мова ліній набула в його мистецтві нового виміру – рух в екранному просторі. Разом з іншими авторами Конончук створював мультифільм «Тук-тук та його приятель Жук», брав участь у постановці фільму «Зарозуміле курча». Остання робота сьогодні вважається втраченою, а перша опинилася за межами України.

У 1930-і Сергій Конончук виконує безліч рисунків тушшю та олівцем, заповнюючи ними десятки альбомів-щоденників. Усі рисунки зроблені ним в один прийом, без підготовчих начерків. Поступово вдосконалюється власна мистецька манера, що стає цілком сформованою до середини 1930-х років.

Розкuto жонглюючи серіями штрихів, граючи ритмами ліній і плям, Конончук прагнув передати своє щире молоде захоплення світом, радісне зачарування його красою. Простір чорно-білої композиції завжди забарвлювався емоцією, переживанням: енергійною завзятістю міського закутка, піднесеним спогляданням пластики дерев та квітів, журбою осіннього натюрморту.

Конончук твердив, що засобами графіки можна висловити все. Йї під владн зображення любові й ненависті, краси й повторності, радості й печалі. Кожен його твір – немов організм, у якому струмить «чорна кров графіки» (за висловом самого Конончука), що наповнює його, оживляє і одухотворює.

Лінійна мова рисунку збагачується складним штрихуванням, здатним передавати не лише динаміку форми, а й просторові та світлові стани. Особливо відчутним це стає в рисунках,

Проект обкладинки часопису "Семафор" 1929. Папір, туш, гуаш.

"В художній школі Сергій створює літографську обкладинку до літературно-мистецького журналу «Семафор», що видавався художньою школою в співдружності з плановим технікумом."

Із спогадів сестри Неоніли Конончук

виконаних Конончуком у Самарканді, де він перебував в адміністративному засланні у 1937-38 роках. Його було засуджено до заслання разом з батьками та сестрою Неонілою після того, як її чоловік – учень Олександра Довженка – Теодозій Ференц потрапив у горнило сталінських репресій (загинув у 1938 р. на Колімі, реабілітований у 1989 р.).

Сергій Конончук шукав власний стиль свідомо та систематично – вивчав досвід старих майстрів, особливо Альбрехта Дюрера, цікавився творчістю й теорією видатного сучасника Володимира Фаворського, зібрав величезну бібліотеку, що була втрачена у роки війни. Стилізаторський хист, дивовижна працелюбність зумовили інтерес Сергія Конончука до різних графічних технік і жанрів – він цікавився гравюрою на дереві та лінолеумі, працював у специфічному «книжковому» жанрі ex-libris.

Особливий інтерес становить праця Конончука в камерному жанрі рисунку на поштовій листівці. У мініатюрному форматі рисунок нерідко поєднувався зі словом – власними спостереженнями, цитатами поетів-klassikів. Конончук мав великі пلانы на майбутнє – ілюструвати поезію Шевченка і Пушкіна, Бай-рона та Аполлінера.

На жаль, цьому не судилося здійснитись – мобілізований до лав Радянської Червоної армії, він загинув у віці 29 років у перші місяці Великої вітчизняної війни у проскурівському таборі військовополонених.

Папки з рисунками Сергія дбайливо зберегла сестра митця Неоніла Конончук, яка по війні присвятила себе популяризації творчості брата. На початку 1960-х з творчістю Конончука познайомилися випускники Київського художнього інституту, а надто був вражений побаченням графік Володимир Голованов, який став ініціатором проведення виставки творів Конончука. Експозиція виставки, щоправда, була відкрита аж у 1980 р.

На нинішній виставці експонуються твори з колекції НХМУ, родинної збірки та музею Національної кіностудії ім. О. П. Довженка.

Данило Нікітін, мистецтвознавець, НХМУ

Київ. Дорога на Татарській вулиці. 1929.
Папір, туш, пензель.

Київ. Пейзаж. 1931. Папір, туш, перо, пензель.

Старі кущі бузку. 1936.
Папір, туш, пензель.

«Пам'ятаю Сергія, такого молодого, а вже певного і свідомого себе майстра. Технічно він був на достатньому графічному рівні, не в приклад нам, його товаришам, що не дійшли ще такого. А його вже почали друкувати. Головне – що він тоді вже мислив образами, гідними поліграфічного втілення... Не хочеться вірити, що це життя вже минувшина, бо творчість залишилася живою».

Із спогадів Павла Акулініча,
однокурсника

Київ. Глибочиця. Дворик. 1931.
Папір, туш, перо, пензель.

Сусідський хлопчик. 1931
(1937-?). Папір, туш, пензель.

Дощ, дощ, дощ... 1934.
Папір, туш, перо, пензель.

Ленінград. Подвір'я. 1933.
Папір, туш, перо, пензель.

«Якось, зустрівшись у видавництві зі своїм вчителем Г. Пустовійтом, Сергій розповів йому про своє бажання продовжувати освіту.

Г. Пустовійт йому відповів: «Все, що ми могли вам дати, ви вже взяли від нас. Тепер, хіба Ленінград – Академія вам потріба для удосконалення себе». В 1933 році Сергій вирішив поїхати в Ленінград в Академію. Батько категорично проти поїздки в Ленінград. Ти маєш фах, посаду, тебе друкують. На твоїх заробітках тримається сім'я. Що й говорити, 1933 рік – тяжкий рік в житті країни...»

В Ленінграді Сергій вирішив перш за все звернутися за порадою до Д. Мітрохіна, творчість якого любив. До того ж Д. Мітрохін – колега і товариш Г. Нарбута – отже для Сергія безмірно дорога і шановна людина.

Д. Мітрохін привіяв Сергія тепло і сердечно. Дуже уважно переглянув роботи Сергія, дав високу оцінку його майстерності. А в Академію вступати відрядив. Він сказав: «Ви давно вже майстер. Справжній майстер. У вас прекрасна школа українських майстрів і ви не повинні йї зраджувати. Ваші роботи, цілеспрямованість – запорука тому, що вам все підівладно, якщо і далі з такою наполегливістю будете працювати. Це і буде ваша Академія».

Із спогадів сестри Неоніли Конончук

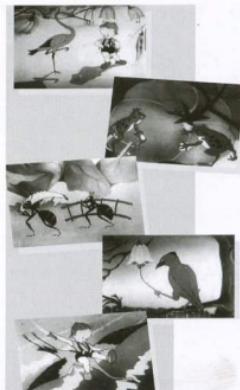
Із циклу ілюстрацій до казки
"Колобок". 1929. Папір, туш, гуаш.

Цикл ілюстрацій до казки
"Колобок". Фоторепродукція.

Екліпсиси роботи Сергія Конончука.

Сергій Конончук працює
над мультифільмом.
Мультмаїстерня
Українфільму. 1930-і рр.

Кадри з мультифільму "Тук-Тук та
його приятель Жук". За сценарієм
О. Донченка. Українфільм, 1935.

Сестра спить. 1931.
Папір, туш, пастель.

"Сергій брав активну участь у створенні перших художніх мультиплікаційних фільмів на Україні. Один з перших був фільм за сценарієм О. Донченка «Тук-Тук і Жук». Його рука ніколи не знала спокою, навіть тоді, коли читав художню літературу, завжди робив якісь зарисовки. Рука його була впевнена і «чорна кров його графіки» слухняно заповнювала життям більч чи тонований аркуш паперу, підкоряючись задумам майстра."

Із спогадів сестри Неоніли Конончук

Самарканд. Натюрморт. 1937. Папір, туш, перо, пензель.

Самарканд.
Мати за роботою. 1937.
Папір, туш, перо, пензель.

Самарканд. Букет на день народження Ніли. 1937.
Папір, туш, перо, пензель, акварель.

«Як тяжко було йому вимовляти слова, прощаючись у 1941 році:
«Як мало зроблено... нічого не встиг»...
Як боліло йому те страшне лихо, що звалилось на Батьківщину,
на родину, на людство, що звело нанівець всі задуми в роботі, в
особистому житті...
Мати, пропиваючи слізами, готувала сина в дорогу, батько
намагався бути спокійним, хоч голос видавав його збентеження і
хвилювання. Сергій, намагаючись бути також спокійним, звернувся
до мене: «Я певен, що Київ їм не взяти, ще будуть тікати зіздисі, я
колись... але бої за Київ будуть важкі...
Ось мої папки з рисунками (іх було 5), збережи їх, Ніло, бо коли я
повернусь, буду вже іншим і повторити зроблене вже не зможу... А
якщо я не повернусь, хай залишиться людям хоч той малий спід по
мені... Так багато мріялось зробити, але нічого не встиг, нічого не
встиг...»

Із спогадів сестри Неоніли Конончук

Black Blood, National Art Museum of Ukraine

Ukraine is a country of artists, many of whom often remain complete unknowns, but whose works nevertheless take a noble place in the history of, not just Ukrainian but, world art. Serhiy Kononchuk is not one of those to have yet made a name for himself, but is recognised as one of the country's most impressive sketch artists of the 20th century.

At 17, Paris had awarded him for outstanding works, but his success was short-lived – he died on the frontlines of WWII. With his works saved and preserved by his sister, the collection of Kononchuk's drawings reveals the artist's "black blood".

"What's on"